

Uredništvo: aprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 23-61-23-64. Mesečna naročnina 35 lit. za inostranstvo 40 lit. — Ček. rač. Ljubljana 10.636 za naročnino in 10.294 za inostranstvo. Izključno sodelovanje za oglaševanje in inostranstvo: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SCLOVENECE

DECEMBER-1944

2
SOBOTA

Alle Durchbruchversuche der Ersten und Neunten USA-Arme im Raum von Aachen seit dem 17. November zerschlagen

An der tiefsten Stelle nur 15 km Geländegewinn des Feindes. — An der lothringischen Grenze heftige Kämpfe im Vorfeld des Westwalls. — Schwere Abwehrkämpfe im Elsass. — Ansturm in Mittelitalien aufgefangen. — Neue Stellungen zwischen der Drau und nordwestlich Fünfkirchen.

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 1. Dezember 1944. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Im Raum von Aachen setzte der Feind seine starken Angriffe vor allem nordöstlich Geilenkirchen und im Gebiet von Hürtgen fort. Gegen den entschlossenen Widerstand unserer Truppen kam er wiederum nur wenig über seine Ausgangsstellungen hinaus und verlor neuerdings 25 Panzer.

In der nun seit dem 17. November tobenden Schlacht haben unsere Verbände den fortgesetzten Grossangriffen der Neunten und Ersten amerikanischen Armee unerschütterlich standgehalten und in wichtigen Gegenständen alle ihre Durchbruchversuche zerschlagen. Der örtliche Geländegewinn des Gegners, der an der tiefsten Stelle östlich Würselen etwa 15 km beträgt, hat die nordamerikanischen Angriffstruppen ein Mehrfaches unserer eigenen Verluste und bisher den Ausfall von über 500 Panzerfahrzeugen gekostet.

An der lothringischen Grenze östlich Sierck und östlich Busendorf kam es im Vorfeld des Westwalls zu weiteren heftigen Kämpfen. Stärkere Vorstöße bei Saarunion scheiterten vor unseren Stellungen. Im Elsass stehen unsere Truppen weiter in schwerer Abwehr gegen die feindlichen Verbände, die ihren Einbruchraum beiderseits von Strassburg auszuweiten suchen. Östlich Markirch ist dem Gegner ein tieferer Einbruch gelungen. Heftige feindliche Angriffe gegen die südlichen Eckpfeiler unserer Gebirgsstellungen an der französisch-elsässischen Grenze wurden abgeschlagen oder aufgefangen. In Elsass-Lothringen vernichteten unsere Truppen gestern 32 feindliche Panzerfahrzeuge, viele davon mit der Panzerfaust.

Vor unseren Festungen am Kanal und Atlantik lebte das Artilleriefeuer in den letzten Tagen auf. Das Gebiet von London, Antwerpen und Lüttich lag weiterhin unter unserem Fernbeschuss. Die 8. britische Armee in Mittelitalien griff gestern erneut mit stärkeren Kräften unsere Stellungen in der Romagna östlich Faenza an. Der Ansturm wurde jedoch schon in unserem Hauptkampffeld aufgefangen. In Südungarn haben wir neue Stellungen zwischen der Drau und den Bergen nordwestlich Fünfkirchen bezogen, vor denen starke sowjetische Panzerangriffe scheiterten. — Aus dem Raum von Mohač ist der Feind nach Norden und Nordwesten eingedrungen und im Vorgehen gegen die Linie Fünfkirchen-Szegszard. Gegenmassnahmen sind eingeleitet.

Im Südwestteil des Matra-Gebirges warfen unsere Grenadiere den Gegner zurück und brachten ihm in harten Waldkämpfen erhebliche Verluste bei. Eine auf engem Raum zusammenge-drängte bolschewistische Kräftegruppe wurde vernichtet. Nordwestlich Erlau wurde der Feind vor neuen Stellungen abgewiesen. Erneute sowjetische Angriffe im Raum von Miskolc scheiterten. Nordöstlich davon kamen die feindlichen Verbände nach geringem Geländegewinn zum Stehen.

Zahlreiche Vorstöße der Bolschewisten am Bodrog und im Grenzgebiet der Ostslowakei blieben ohne Erfolg. Von der übrigen Ostfront werden keine Kämpfe von Bedeutung gemeldet. Mitteleuropa, der rheinisch-westfälische Raum sowie das fröhen Gebiet im Westen waren am gestrigen Tage Angriffsziele angloamerikanischer Terrorflieger. Duisburg wurde bei Tag und Nacht mit Bomben belegt. Luftverteidigungskräfte schossen 30 feindliche Flugzeuge, darunter 24 viermotorige Bomber, ab.

Die Kriegsmarine versenkte im Monat November 1944 7 Handelsschiffe mit 35.500 BRT, 8 Zerstörer, 1 Unterseeboot, 6 Schnellboote, 4 Bewacher und 17 Landungsboote, 8 weitere Dampfer und 5 Schnellboote wurden beschädigt.

»O zmoti vojne«

Članek dr. Göbbelsa v »Reichu«

Berlin, 30. nov. »O zmoti vojne« je naslov najnovejšega uvodnika ministra dr. Goebbelsa v znanem tedniku »Das Reich«. Dr. Goebbels primerja v njem predvsem nemško poročevalsko politiko s poročevalsko politiko sovražnikov Nemčije ter prihaja do zaključka, da niso le zmoti nemškega vojnega vodstva, marveč iz tega tudi deloma izhajajoče zmoti poročevalske politike pri zavezniških dokazanih številnejši in pomembnejši narave kot pa pomote, ki so se vrinile Nemcem. Med ostalim piše:

»V nemški poročevalski politiki je zmoti, ki slučajno pride vmes, izjema. Kako često pa so se zmotili naši sovražniki v svojih napovedih o vojni. Se od daleč niso pravilno ocenili niti njenega poteka niti trajanja. Toda oni se razlikujejo v tem vprašanju od nas v tem, da mi zmoti odkrito in brez pridržka priznamo, oni pa se za nepregledno množico svojih zmoti sploh ne zmenijo. Če od njih postavljem čas kot očitljivi datum vojne ne drži, potem postavijo kratkoma novo datum. To igro nešteto-krat ponovijo. S tem, da so svojo najetnost navadili na to, je postala zmoti nenevarna. Tega pa mi ne moremo in ne moremo posnemati. Zaradi tega smo prisiljeni, da mnogo bolj objektivno in zadržujoče pišemo o vojni, kar sicer ne vpliva tako senzacionalno kot poročanje naših sovražnikov, je pa zato mnogo zanesljivejši. Zaradi tega prinaša nemško vojno poročilo tudi najresnejša in najverodostojnejša vojna poročila. Ne samo datumi, tudi številke v nemškem vojnem poročilu so točne ter so v dvomljivih primerih navedene raje v za nas neugodnem smislu kot obratno. Primerjava z vojnimi poročili iz sovražnega tabora govori le za nas. Če izgubimo mi kakšno vojno ladjo, potem to javnost že drugi dan izve. V Združenih državah pa morajo čakati na takšno sporočilo eno leto in še več in še potem je takšno poročilo tako nepopolno in netočno, da ve navaden človek, ko to prebere, manj kot pa je vedel v začetku. Nemška vojna poročevalska politika predpostavlja, da ji nemški narod zelo zaupa. Tega zaupanja pa sovražna vojna vodstva sploh ne posedujejo in posedovati ne morejo. Prav tako so stvarni, trezni in objektivni komentariji k našim vojnimi poročilom. Mi večinoma prepustimo narodu, da si sam ustvari sodbo o vojni in njenih problemih. Drugačno časnikiarstvo bi bilo v Nemčiji popolnoma nemogoče. Takšno časnikiarstvo lahko prisojamo samo politično nezrelemu narodu. Takšni narodi posedujejo toliko množino pozabljivosti,

da ta dopušča njihovim vodstvom, da izjavijo danes ravno nasprotje od tega, kar so trdili včeraj. Več kot pet tednov je pustila britanska vojna vlada javnost v mnenju, da je obselelvan London izključno z našim »V« orožjem, čeprav je bilo že na milijone priča, da je pričelo delovati medtem novo nemško daljnosežno orožje, ki ima neprimerno poraznejši učinek. Mislimi so, da nas bodo na ta način varili!»

Dr. Goebbels utemeljuje nato v posameznem, kakaj ni primerno, da se v vojni javno razpravlja o vseh temah in problemih. Na ta način bi lahko dobil nasprotnik poročila ali mnenja, ki bi mu koristila ter povzročila lastni stvari veliko škodo. Zaključno izjavlja minister:

»K resnično dobri presoji posameznega vojnega položaja ter presoji izglede, ki izhajajo iz tega za načrte daljnosežnih vojskih in političnih operacij, ne zadostuje samo obsejna izvedenost, marveč predvsem spoštovanje pred okolnostmi in pred odločitvami. V brezmejnem številu odločitev, ki morajo biti izvršene dnevno, da vsako uro na vseh odsekih vojnega vodstva, se vrine vedno gotov odstotek zmoti, ki izhajajo iz človeške ali stvarne nezadostnosti ter lahko dovedejo do nezaželenih posledic. Ni nobene vojnjoče se stranke, ki ne bi delala nobenih napak. Stvar je v tem, katera stranka napravi manj napak.

Sedaj Arciszewski

Stockholm, 30. nov. Kakor poroča agencija Reuter iz Londona, je sestavljen poljski socialdemokrat Tomaz Arciszewski v četrtke novo poljsko begunsko vlado v Londonu. Od Mikolajczykovih ljudi je ostal samo tako zvan obrambni minister Katmiel. Tri ministrska mesta še sploh niso zasedena ter so rezervirana za kmečko stranko, ki se je doslej branila sodelovati v vladi.

Amsterdam. Kakor javlja agencija Reuter k novi poljski begunski vladi v Londonu je bil imenovan Bronislav Kuznierz za poljskega pravosodnega ministra. Jan Kwapiński je minister za industrijo, trgovino in ladijski promet, in ne za ponovno izgradnjo, kot je bilo to prvotno javljeno.

Bern. »Exchange« javlja iz Haife: V poslednjih dneh so zaprli v Palestini 685 oseb, ker so bile osumljene da pripadajo organizaciji »Sterne«. Ta organizacija je kot znano odgovorna za umor lorda Moyne.

Vsi prebijalni poskusi prve in devete ameriške armade na področju Aachena od 17. novembra dalje razbiti

Sovražnik je na najglobljem mestu napredoval le za 15 km. — Ob lorenski meji siloviti boji ob prednjih črtah zapadnega bojišča. — Težki obrambni boji v Alzaciji. — Naval v srednji Italiji prestrežen.

Nove postojanke med Dravo in severozapadno od Pečuha.

Führerjev glavni stan, 1. 12. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na področju Aachena je sovražnik še naprej močno napadal zlasti severovzhodno od Geilenkirchna in na hürtgenskem področju. Sprito odločnega napora naših čet je napredovanje prav malo preko svojih izhodiščnih postojank ter izgubil znova 23 oklepnikov.

V bitki, ki divja že od 17. novembra, so naši oddelki neomajano vzdržali stalne velenjave 9. in 1. ameriške armade. S silovitimi protisunkmi so razbili vse njune prebijalne poskuse. Sovražne krajevne ozemeljske osvojitve, ki so na najglobljem mestu vzhodno od Würselen globoke kakih 15 km, so stale severameriške napadalne oddelke večkratno število naših lastnih izgov in doslej preko 500 oklepnih vozil.

Na lorenski meji vzhodno od Siercka in vzhodno od Busendorfa je prišlo do nadaljnjih silovitih bojov v prednjih črtah zahodnega branika. Močnejši sunki pri Saarunionu so se izjalovili pred našimi postojankami. V Alzaciji se naše čete še nadalje težko branijo pred sovražnimi oddelki, ki hočejo razširiti svoje vdorno področje ob obeh straneh Strassbourga. Vzhodno od Ste. Marie aux Mines se je posrečil nasprotniku globlji vdor. Silovite sovražne napade proti južnemu podboju naših planinskih postojank ob francosko-alzaski meji smo odbili ali prestregli. V Alzaciji in Loreni so uničile naše čete včeraj 32 sovražnih oklepnih vozil, med njimi mnoga z oklepniško pestjo.

Pred našimi postojankami ob Rokavskem prelivu in Atlantiku je v zadnjih dneh oživel topniški ogenj. Področja Londona, Anversa in Liège so bila še nadalje pod našim

Churchill popravlja svoje datume

Stockholm, 30. nov. Churchill je v Spodnji zbornici še enkrat posvaril angleški narod pred neosnovanim optimizmom. V poslednjih mesecih je to že skoro stalna snov njegovih govorov v Spodnji zbornici. V govoru je malo novega, toda zanimivo je ugotoviti, da je britanski ministrski predsednik ponovno popravil svoja prerokovanja o koncu vojne. V avgustu je glasno objavil, da bo oktobra konec vojne, nato je pomaknil do božiča in končno na pomlad. Sedaj pa ni govoril več o pozni pomladi ali poletju. V svojih nadaljnjih izjavah Churchill ni mogel zamolčati Spodnji zbornici, da so boji izredno težki ter da se morajo boriti za vsak meter zemlje. Pritožbi se je na vremenom, ki močno otežkoča nastope angloameriških čet ter nad blatom, ki pripravlja angloameriškim četam velike težave. Toda kljub temu je moral opozoriti angleški narod, da je nemški odpor merodajen za to, da so boji tako trdi in krvavi za Britance in njihove ameriške zaveznike. Tako je izjavil: »Moramo pomisliti na to, da je tudi sovražnik podžgan za ekrajne napore.«

To priznanje je toliko važnejše, ker se je Churchill takoj na to bavil z vojno utrujenostjo v angleškem narodu. Skoro vse dirke, je izjavil, so bile dobljene v poslednjem krogu, in ravno v tem poslednjem krogu je vsak najbolj utrujen in najbolj čuti težo vsega napora. Te besede so jasen znak za notranjepolitičen položaj v Angliji, zaradi katerega smatra Churchill vedno za potrebno, da o tem govori. Pri tem je uporabljal primerjavo s plezanjem na goro, pri katerem se pojavlja še vedno nadaljnji višji vrh. To je trenutek, v ka-

terem se je treba še enkrat posebno zbrati in napeti vse sile. Prav tako mora tudi angleški narod zbrati vso svojo dinamično energijo.

Besede kot energija in neutrujenost se vedno znova ponavljajo v Churchillovem govoru. To je dokaz za to, da danes tudi v Angliji kuhajo samo z vodo. O »držestni vojni« danes ne govori noben človek v Angliji. K temu sta tudi pripomogla »V« in »V 2« Kakšen je sedanjí položaj v britanskem imperiju je razvidno tudi iz dogodkov v Kanadi. Iz vseh teh razlogov mora Churchill vedno znova pozivati angleški narod da napne vse svoje sile.

Berlin, 1. decembra. Včerašnji Churchillov govor v spodnji zbornici je vzbudil v nemškem tisku razmeroma malo pozornosti. Glavni urednik lista »Hamburger Fremdenblatt« dr. Halfeld ga označuje kot rotoč poziv, naj se ljudje ne vda-jajo prezgodnjim upanjem v ekorašnji konec vojne ter naj se zavedajo, kako težaven je položaj Anglije v sedanjem stanju vojne. Poleg notranjepolitičnega poudarka vidi Halfeld vedno točko tudi v očitvidni utrujenosti angleških množic, ki jo je Churchill tokrat omenil. Dolga Churchillova izjava o koncu vojne, ki ga še vedno ni mogoče izračunati, pa smatramo lahko po pisčevem mnenju za neposreden odmev velikega nemškega narodnega napora, ki je v avgustu in septembru rodil presenetljiva čuda v vzhodni Prusiji, pred Budimpešto, pred Arnhemom in Aachenom. Veekakor je zanimivo, da morajo v Angliji vedno znova govoriti o domnev-nem koncu vojne, ugotavlja ob zaključku dr. Halfeld.

8. britanska armada v srednji Italiji je včeraj z močnejšimi silami znova napadla naše postojanke v Romagni vzhodno od Faenza. Vendar smo naval prestregli že v naših glavnih črtah.

V južni Madžarski smo zasedli nove postojanke med Dravo in gorami severozahodno od Pečuha. Pred njimi so se izjalovili močni sovjetski oklepniški napadi. S področja pri Mohaču je sovražnik zavlil proti severu in severozahodu ter prodira proti črti Pečuha-Szegszard. Naši protikrepi so se pričeli.

V južnem delu gorovja Matra so vrgli naši grenadirji nasprotnika nazaj ter mu zadali v budih gozdnih bojih pomembne izgube. Na ozkem prostoru stisnjeno boljševiško skupino so uničili. Severozahodno od Egerja smo zavrnili sovražnika pred novimi postojankami. Ponovni sovjetski napadi na področju Miskolca so se izjalovili. Severno-vzhodno od tod so se sovražnikovi oddelki po malem napredovanju ustavili.

Številni boljševiški sunki ob Bodrogu in na vzhodnoslovaškem obmejnem ozemlju niso imeli uspeha.

Z ostalega vzhodnega bojišča ne javljajo o nikakih pomembnejših bojih.

Srednja Nemčija, rensko-vestfalsko področje ter bližnje zahodno zaledje so bili včeraj podnevi cilj napadajočih angloameriških strahovalnih letalcev, ki so podnevi in ponoči bombardirali Duisburg. Protiletalske obrambne sile so sestrelile 30 sovražnih letal, med njimi 24 štirimotornih bombnikov.

Vojna mornarica je potopila meseca novembra 1944 7 trgovskih ladij s 35.500 tonami, 8 rušilcev, 1 podmornico, 6 brzih čolnov, 4 stranske ladje in 17 izkrvaljenih čolnov, 8 nadaljnjih parnikov in 5 hitrih čolnov je poškodovala.

Razkritja o moskovskih pripravah na vojno

Stockholm, 1. decembra. Zadnji Tannerjev govor pred strankinim kongresom pred njegovim odhodom je pomembno razkril moskovsko vojno politiko. Po poročilu »Aftonbladet« iz Helsinkov je Tanner objavil, da je nek neuradni zastopnik sovjetske vlade predlagal l. 1938. finški vladi, naj Finska z moskovsko pomočjo utrdi Aalandske otoke ter izroči Sovjetom Hogland, da bi ti tankaj napravili trdnjavo. Sovjetska zveza bi zato Finski jamčila samostojnost. Ako bi to storili, je izjavil Tanner, bi Finska že leto dni pred veliko vojno postala nezvesta svojem velikemu temeljnemu načelu ohranitve nevtralnosti ter bi si izbrala v

prihajajoči vojni drugo stran. Tannerjeva izjava je važen pripevek k vprašanju vojne krivde, ker dokazuje, da se je Moskva že leta 1938. nedvomno pripravljala na vojno. Pri tem je poskušala že vnaprej spraviti v ta pričakovani in od nje podpihovani spor tudi Finsko, ki naj bi tako prišla v službo moskovskega imperializma.

Sprito tega dejstva je naravnost groteskno, ako zahteva pod moskovskim pokroviteljstvom stoječe društvo Finska-Sovjetska zveza v Helsinkih od finske vlade, naj Rytija in Tannerja pokliče na odgovor zaradi njune vojne politike ter ju izroči krvniku.

Britanska aneksijska želja v Sredozemlju

Stockholm 1. 12. V angleški Spodnji zbornici je zahteval v četrtke konservativni poslanec Cundiff aneksijo Tripolisa in Bengazija ter ostalih luk, ki bi bile sposobne za pomoč in letalska oporišča. Dejal je, da Angleži teh luk ne smejo prezevati kot mandat, temveč kot strdno posest za vse čase. Velika Britanija mora imeti garancijo, da ji Sredozemsko morje ne bo nikdar več zaprto.

To je odgovor britanskega imperialista

na ponovne Bonomijeve prošnje, naj priznajo Italijo vsaj kot neoboroženo se silo. Kaže, da so angleški nameni v Sredozemlju precej daljnosežni. To nam dokazuje tudi veliko zanimanje za Sicilijo in Sardinijo.

Amsterdam. Po Reuterjevi vesti je imenoval Roosevelt v četrtke Aleksandra O. Kircka za ameriškega veleposlanika v Italiji. Kirck je trenutno zastopnik Združenih držav v zavezniškem italijanskem posvetovalnem odboru.

Glas iz Beograda

Osijek, 1. dec. Poročevalec telegrafске agencije »Momente« je imel razgovor z nekim Beograđanom, ki je doživel prve dni zasedbe Beograda po sovjetskih in Titovih četah. Sovjetska armada je naredila na prebivalstvo izredno slab vtis. Za sovjetske vojake je bila najbolj značilna raztrgana in umazana obleka ter izredna utrujenost. Nad prebivalstvom so se znašali kot osvojevalci nad premaganci. Sovjeti so osorni in polni zahtev. Prvi ukrep je bila zaplemba živil. Poleg tega so morali vsi polnoletni prebivalci oddati ves denar, ki so ga imeli, bankam, obdržati so smeli le 5000 dinarjev. To vsoto so v bankah žigosali, da je bila veljavna. Tako je beograjsko prebivalstvo ostalo brez živil in brez denarja (s 5000 dinarji lahko živi le 2 do 3 dni) in je bilo izpostavljeno lakoti.

Vsak komentar k temu poročilu je za pametnega človeka nepotreben. Vsi, ki so od sovjetske osvoboditve kaj drugega pričakovali, so se zdaj, ko se jim je približal toliko zaželjeni »raj«, pač bridko razočarali. Zopet en dokaz več, da govorjenje o boljševiški nevarnosti ni kaka izmišljena propaganda, marveč na žalost strašna resnica.

Italijanska politična kriza

Bern. Kakor javlja »Exchange Telegraph«, je treba računati, da bo nastopila v Italiji težka politična kriza, potem ko se Umberto klub neprestanim konferencam ni posrečilo pripraviti voditelje strank od tega, da bi sestavili novo koalicijsko vlado. Bonomi je smatral, da ni v stanju, da bi lahko ponovno prevzel odgovorno mesto ministrskega predsednika.

Amsterdam. Kakor javlja agencija Reuter je italijanski državni upravitelj Umberto pozval pred kratkim odstopivšega ministrskega predsednika Bonomija, da sestavi novo italijansko vlado. Po nepotrejenih poročilih je Bonomi to odklonil, ter so socialisti odklonili sodelovanje v vladi.

Svedsko svarilo pred boljševizmom

Stockholm, 30. nov. »Helsingborg Dagblad« navaja britansko-ameriške časopisne glasove o boljševizaciji Evrope ter piše, da so v Švedski že vedno ljudje, ki trdijo, da je boljševiška nevarnost le proizvod nemške propagande. Zaradi tega se lahko vprašujemo, ali so postali tudi ameriški časopisi žrtve nemške propagande. Resnično ni mogoče smatrati naraščajočega boljševiškega vpliva kot proizvod narodno-socialistične domisljije ali propagande.

Tanner odstopil

Stockholm, 30. nov. Kakor javljajo stockholmski listi iz Helsinkov, so volili na Finskem novega predsednika finske socialdemokratske stranke. Kljub temu, da si je zagotovil Tanner pred par dnevi veliko večino, ni mogel biti ponovno izvoljen, ker so njegovo ponovno izvolitev izrecno prepovedali.

Tanner je bil boljševikom že ves čas kamen spotike pri njihovi politiki boljševizacije dežele. Zato so izvedli proti njemu močno gonjo, ki se je razširila tudi v vrste stranke. Tanner je spoznal, da za njega nima nobenega smisla več, da bi se politično še nadalje udeleževal na Finskem ter je izjavil potrebne zaključke. Predsednik socialdemokratske stranke je postal prometni minister Iltonen.

»Nezaslišana krivica«

Lizbona. Glavni urednik lista »Voz«, Correo Marques v nekem članku še enkrat spominja na grozovite posledice brezmišelnega upora v Varšavi. Ta upor je povzročila Moskva, ki je torej odgovorna za vse trpljenje poljskega naroda. Kljub temu naj bi dobili Sovjeti »kot nekakšno plačilo za to« nič manj kot polovico nekdanjega poljskega ozemlja. Zapadne sile se ne držejo pripomniti, da bo s tem izvršena nezaslišana krivica, s čemer bo skupna stran grozovito kompromitirana. To je izredno paradoksen položaj, da sta šli Anglija in Francija v vojno, da bi branili neodvisnost in nedotakljivost Poljske ter da bosta izšli iz te vojne kot sokrivki grozovitega okrnjenja te dežele.

Auch sie kämpfen für die Freiheit Europas. — Slowakischer Pilot beim Kartenstudium vor dem Feindflug. — Tudi ti se borijo za svobodo Evrope. — Slovaški pilot preučuje zemljevid pred poletom nad »sovražnika«.

P. K. Aufa. Atlantic

Rojaki in rojakinje!

Nobenemu narodu v Evropi ni prizanesla vojna s svojimi strahotami in čim dalje traja ta boj, tem težja so bremena, ki jih morajo nositi vsi, pa naj so posredno ali neposredno soudeleženi pri tem sporu.

Tudi naša pokrajina je zaradi splošnega položaja prizadeta in prav vsak Slovenec mora nekaj žrtvovati. Veliko število tistih, ki so jih rdeče tolpe pregnale z domov in so obubožali brez lastne krivde, veliko število vdov in sirot, katerih sode so ubili boljševiki, vse to nas sili, da se z vso silo upremo težki usodi. Tako pač zahteva od nas današnji čas! Da bi ustregel tej zahtevi, se obračam danes na vse rojake s prošnjo, da s skupno pomočjo omilijo stisko.

V decembru 1944 priredi generalni pomožni odbor po mojem nalogu zbirko pod geslom:

»VSI HOČEMO POMAGATI!«

S tem ključem vsem rojakom v naši mali pokrajini, naj se udeležijo te zbirke in oddajo božično darilo. Obenem pa tudi želim, da bi se vsak Slovenec zavedel odgovornosti do skupnosti in s primernim darilom izpolnil tudi svojo dolžnost do nje.

Pričakujem prostovoljne darove, kakor jih pač kdo more dati. Čim večja bodo darila, tem večji bo uspeh in tem večja bo tudi pomoč, ki jo bomo mogli nuditi. Velik uspeh bo okrepil ne le zaupanja v nas same, ampak bo povsod tudi dvignil ugled našega naroda.

Zato:

»POMAGAJTE VSI!«

Sodelujte pri božičnem obdarovanju 1944!

Prezident:

General LEON RUPNIK, L. r.

Rdeča »Komanda mesta Št. Peter« uničena

Št. Peter, 30. nov. 1944.

Mesece in mesece je ubogo kraško ljudstvo trepetalo pred rdečimi nasilniki. V gozdovih pomorjenih nedolžni Slovenci, oropani in požgani domovi, da tudi cele vasi, so jasen dokaz komunističnega nasilstva nad tem prelepim delom slovenske zemlje. Ljudje so se izpraševali, od kod prihaja toliko gorja. Tudi mi stražarji smo budno zasledovali vsak znak, ki je kazal k izviru te rdeče lave.

Po raznih vestnih raziskovanjih, po izpovedih ujetih komunistov in po dobljenem komunističnem materialu smo mogli ugotoviti, da je leglo te satanske družine visoko v gozdu nad vasico Jurešče, med Pivko in Cerkljansko dolino, kjer je bila »Komanda mesta Št. Peter«. Tu je bila v četrtek popoldne zbrana pisana množica narodnih izkoreninjenec, zakrknjenih komunistov in njihovih zvestih čuvarjev. Ravno ta dan pa je tudi sem posegla rakova pravica.

Iznad Snežnika se je svitala zora, ko so šempetrski stražarji in oddelki drugih čet udarnega bataljona iz Prestranka krenili s pesmijo na ustih izpred vojašnice proti rdeči trdnjavi. Lepo je bilo gledati vrle stražarje, ki so v radovednem pričakovanju stopali drug za drugim po golem skalnatem Krasu, zdaj po zelenih jaskah s kamenjem obloženih, zdaj zopet po gostem gozdu.

V komunističnem raju smo. Bunker poleg bunkerja obkrožava nedostopno goščavo, le ozek kolovoz se vije med

njo. Fantje postanejo čuječnejši. Izvidnica zasliši korake. Komunist nese kosilo svojemu na straži stoječemu tovarišu, pa se znajde pred domobransko puško. Ujet je. Presenečen pokaže smer gledaja gnezda. Pred taboriščem. Mitriljezi in brzostrelke zapojejo smrtno pesem. V naslednjem trenutku pade skupina stražarjev v sršeno gnezdo. Drhal se je hitro razbežala. Oddelek razpete tolpe se je nekje spodaj ob poti skušal zopet zbrati, da bi skupno nadaljeval »pot do zmage«, pa je naletel na zaščitno stražarjev ob križpotju. Po nekaj strelih je bila tudi ta peščica pregnana.

Poleg človeških žrtev so komunisti utrpeli še veliko materialno škodo. Nove, deloma še nedograjene barake so požgane, od šotorov je ostalo le nekaj pepela. Živilska shramba se je preselila pod domobransko streho, telefon bo sedaj vezal postojanke narodnih stražarjev, z daljnogledom bodo gledali za komunisti prestranski fantje, goveje kože bodo služile za obutev protikomunističnih borec, helec bo dobil novega jezdeca, z zaplenjenimi puškami bomo uničevali komuniste, terenci pa bodo objokovali svoje grehe, ki so kot junaška dejanja zapisana v »komandnem« arhivu.

Pota vsem komunističnim sodelavcem so prekrizana, preiskava pride... za njo sodba.

Trda domobranska pest bo neusmiljeno udarila po puhlih in nadutih rdečih buticah ter vrnila trepečemu ljudstvu tako zaželeno, pravo svobodo.

Vsi hočemo pomagati!

Svojo bratsko ljubezen in narodno dolžnost bomo pokazali pri nabiralni akciji za izredno božično obdaritev, ki bo od 1.—15. decembra 1944.

Na zbiralnih mestih se bodo sprejemali darovi v denarju, kakor tudi razni predmeti, ki lahko kakor koli koristijo siromašnemu človeku.

Akcija od 1. do 15. decembra 1944 bo tekla v Ljubljani, kakor tudi na področju vse pokrajine.

Glavna pisarna akcije je na Gospodarski cesti št. 2 (Zimska pomoč), glavna zbiralnica pa na Aleksandrovi cesti št. 3, lokal trgovine Rojina.

V posameznih mestnih okrajih bodo delovale okrajne zbiralnice.

Ker potrebuje ta akcija veliko število pomožnih sil, prosimo narodno čuteče gospe, dekleta in mladino brez razlike, da se stavijo na razpolago in da se prostovoljno javijo v glavni pisarni akcije - Gospodarska cesta 2.

Vse nadaljnje podrobnosti o akciji bomo objavljali v dnevnem časopisu.

ZIMSKA POMOC.

Sport

Ljubljana : Iztok

Prihodnjo nedeljo bomo zaključili z našim domačim turnirskim nogometnim programom. Na sporedu je zadnja in najvažnejša tekma med obema pretendentoma za prvo mesto: Ljubljana in Iztokom. Iztok je bil v dosedanjih srečanjih z ostalimi ljubljanskimi klubi srečnejši in si je nabral točko več kot pa naš nogometni prvak SK Ljubljana. Nedeljsko srečanje bo torej odločilno, kdo od njiju bo zasadel v dokončni tabeli prvo mesto. In prav ta okolnost daje nedeljski tekmi posebno privlačnost. Eno kot drugo moštvo bo gotovo napelo vse sile, da si priboji, razen častnega prvega mesta, tudi najlepše držilo, največje število točk.

Ze pred štirinajstimi dnevi bi morala biti odigrana ta tekma, pa jo je alarm preprečil. Tedaj sta kluba odigrala v skrajnem času le prijateljsko tekmo, ki se je končala s najcenejšim rezultatom 1:0 za našega prvaka Ljubljano. Rezultat pa bi bil kaj lahko tudi obraten, saj tako pravijo gledalci. Uspeh SK Ljubljane ni bil prepričljiv.

Kako bo v nedeljo, je težko reči še vnaprej. Eno drži: SK Ljubljana ima v svojih vrstah bolj uigrane moše, igralce z večjo rutino, moštvne vrste so povezanije, igralci so tehnično boljši. Iztok pa se odlikuje po veliki vzdržljivosti, srčnosti, pogumu, kar nemalokrat odtehta tehnične vrline nasproti nikovega moštva. V nedeljo si bosta stali nasproti dve moštvi s povsem različnimi krovoma igro.

Naj bo kakor že, nedeljska tekma bo gotovo med najzanimivejšimi, kar smo jih gledali letos v domačem nagradnem tekmovalju. Gledalci, ki jih prav gotovo ne bo malo prišlo na igrišče, bodo v polni meri prišli na svoj račun. Oba tabora imata veliko svojih prijateljev in simpatizirerjev, tako da bo na igrišču veliko gledalcev. Tekma bo na igrišču SK Ljubljane in se bo začela ob 14.45.

Zanimiva bo tudi predtekma, kjer bosta morali juniorski moštvi Mladike in Vite odigrati še preostanek prekinjene tekme in to 9 in pol minute. Viš vodi za sedaj z rezultatom 1:0.

Kratka poročila

Madrid. Ob Churchillovi 70 letnici, bo lahko človeštvo ugotovilo, da britanski ministri predsednik nima v rokah niti diplomatskih niti vojaških vajeti Evrope ter da njegove izjave o bodočnosti naše celine nimajo nobene dobre podlage, piše list »Yas«. Leta 1940 je obetal Churchill svoji deželi kri, pot in solze in je to obljubo izpolnil bolj kot je bilo to Angležem ljubilo.

Madrid. Britanski poslanik v Španiji lord Templewood (Samuel Hoare) se je vrnil v četrtek popoldne z letalom iz Londona v Madrid.

Amsterdam. Newyorški radio poroča: Odbor reprezentantske zbornice za zunanje zadeve je odobril sklep, ki poziva ameriško vlado, naj podpira zahtevo po otvoritvi Palestine v svrhu židovskega naseljevanja.

Zeneva. Ameriški dopisnik »News Chronicle« poroča, da je vzbudila Churchillova izjava v Spodnji zbornici v zvezi z umorom lorda Moyna pri židih v Ameriki veliko ogorčenje. Očitajo mu, »da ogroža ves hebrejski narod«. Židovske organizacije v Združenih državah so se odločile, da bodo zahtevale od zveznega kongresa točno preiskavo palestinskega vprašanja.

Zeneva. Zunanji minister Stettinus je objavil v četrtek zvečer, da je bila Rooseveltu predložena v podpis nova angleško-ameriška pogodba o posojilu in namenu.

Zeneva. Novo imenovani poveljnik zavezniških armad v Italiji ameriški general Mark Clark je izjavil, da obstajajo pri Nemcih še znaki na italijanskem bojišču, da se bodo še nadalje žilavo borili.

Stockholm. Kot javlja angleška poročevalska služba, se po zadnjih poročilih iz Bruslja stavka v Belgiji še nadalje razširja. Skoraj vsi poštni in telefonski službenici ter številni delavci v tovarnah so prenehali z delom. Prometni minister je poval vse pri prometu zaposlene delavce zlasti železničarje, naj delajo dalje. Po bruseljskih cestah patrolirajo oklepniki.

Stockholm. Po poročilih iz Belgije so britanske vojaške oblasti aktivno posegle v spor med Pierlotovo vlado in podtalnim gibanjem. Kakor javlja »Daily Mail« so prevzeli britanski oklepniki in strojne nadzorstvo nad strateško važnimi točkami v Bruslju. Plakati in pozivi na hišah v Bruslju pa zahtevajo ustanovitev Stališne legije, mesto da bi odposlali čete na izvežbanje v Anglijo.

Madrid. Severnoameriški časnikarji javljajo iz baje dobre poučenege vira, da prihaja papežev nuncij v Parizu, Valerio Valeri, ki ga de Gaulle ni priznal, v pošto kot naslednik kardinala Magliona za državstvena tainika v Vatikanu.

Nov komunistični napad na št. Jernej

Znano je, da se komunistične tolpe odlikujejo po izredni strahopetnosti, kar pa je tudi značilna lastnost vseh zločincev. To nam vedo povedati vsi domobranci udarnih bojnih skupin, to se je pokazalo tudi ob zadnjem domobranskem pohodu v Belo Krajino. Komunisti so povsod bežali, še svojih skrivališč orožja in streliva niso hoteli braniti. Napadli pa so št. Jernej, ker so mislili, da bodo v tem trenutku, ko so mnogi domobranci odšli v Belo Krajino, vas z lahko zavzeli. A tudi to pot se je pokazalo, da tudi velika množica strahopetnežev ni kos majhnemu številu hrabrih fantov.

V noči od 13. na 14. november so tolovaji vse 15. komunistične divizije, to je pet brigad, napadli postojanko št. Jernej in Kostanjevica. Ze v ponedeljek, 13. novembra, so se proti večeru pojavile v bližini Šmarja in Dolnje Brezovice prve komunistične patrole. Domobranci v št. Jerneju so za

bližino komunistov kmalu zvedeli. Oklepniki avto je takoj krenil v smeri proti Gorjancem. Komunisti so se ga zbalili in se niso upali nanj streljati. Proti večeru pa se je začel napad komunističnih tolpa na št. Jernej. Ker so domobranci preveč ostro odgovarjali, se komunisti niso upali približati žičnim oviram. Streljanje je trajalo vse do petih jutraj. V jutranjih urah pa so se morali komunisti brez uspeha umakniti.

Ob tem neuspešnem napadu pa so komunistični zločinci tudi tukaj pokazali, kakšen spored imajo njihove tolpe ob vsakem neuspešnem napadu. Tudi v okolici št. Jerneja so se komunisti vrgli na tisti posel, za katerega so vedeli, da se jim bo splačal. Komunistični tolovaji so v noči napadli na št. Jernej izpoplali na Mihovcu Kocjanca Mihaela, kateremu so vzeli enega konja in enega prašiča, ter Strojina Jožeta, kateremu so prav tako vzeli konja z vprego. Na Dami so pobrali mnogo prašičev in žita. V Ostrogu so pobrali 17 konj in okrog 20 prašičev, vozove in mnogo žita. V Dolnji Stari vasi so ponovno ropali prašiče in žito ter jemali ljudem tudi sol in sladkor. V Ledech vasi so vzeli 5 konj, nekaj žita in več prašičev. Na Gornji Brezovici so pobrali dva konja, dve kravi, en voz in mnogo žita. Na Loki pa so vzeli iz hlevov 13 konj in več vozov. Pri tem ropanju je sodelovalo več domačih komunističnih terencev, ki so bili zelo surovi.

Se isto noč so odšli za komunističnimi tolpmi domobranske patrole. Ena od teh patrol je naletela v gozdu na skupino komunističnih tolovajev, ki so ravno zasliševali štiri domačine. Po kratkem streljanju je komunistična tolpa zbežala, domobranci pa so vse štiri ujetnike rešili gotove smrti.

Naslednjo noč pa so komunistične tolpe poskušale napasti Novo mesto s strani Zabje vasi. Tudi tu so komunisti mislili, da so vsi domobranci odšli na pohod v Belo Krajino. Toda kmalu so morali razočarani spoznati, da je ostala v Novem mestu še nezmanjšana domobranska sila.

S temi brezpomembnimi napadi, ki so obstajali edinele v nesmiselnem streljanju, so komunisti pokazali svojo nemoč, ki se vedno bolj kaže v vedno večjih porazih v boju z domobranskimi bojnimi skupinami.

Iz Trsta

Bela vana. Pred kratkim je prišel v Trst gospod Ludvik Bratina iz Ajdovščine, oče petih otrok. Med alarmom ga je zaneslo v podzemno zaklonišče na Miramarski cesti pri Barkovljah, kjer je našel listino s precejšnjo vsoto denarja in osebnimi dokumenti. Čeprav ni s tem lahko zelo okoristil, si moč nujbe ni obdržal, temveč jo je vrnil pravemu lastniku. Moralno zadoščanje je bilo gotovo večje od gnetenja in tudr' mi se pridružujemo splošni pohvali. Poštenemu rojaku vsa čast!

Naznanjeni gostilničarji. Ker so kršili veljavne predpise je bilo prijavljenih pristojnemu mestu 10 gostilničarjev. Osem dni prej je iz enakih vzrokov doletela enaka usoda 19 drugih krmarjev.

Antonin Dvorak : Golobček

K izvedbi na IV. sinfoničnem koncertu

Mojster Dvořák (1841—1904) zavzema v češki glasbi nekako isto mesto, ki ga ima v ruski glasbi Čajkovski. Oba črpta iz bogatega vrela pristne, krepke narodne glasbe, ki pa ji dajeta klasično obliko. Kaj rad je posegal Dvořák v izbiro svojih motivov k narodni pesmi, ki ji je Karel Jaromír Erben, češki romantik, dal pesniško obliko. Po izvedbi »Divje žene« (1942), »Zlatega kolovratca« (1943), bo izvajal radijski sinfonični orkester na letošnjem IV. koncertu še sinfonično pesnitev »Golobček«, ki se opira na motiv narodne pravljice, po Erbenovi pesniško obdelano balado »Holoubek«.

Kratka vsobna balada pa je naslednja: Po poti vzdolž pokopališkega zidu se vije mrliški sprevod (Marica funebre). Mlada vdova sledi rakvi svojega moža ter plače in jedkuje (skladatelj ponazorjuje to intenzivno zelo naturalistično z violini in flavantmi). Od belega dvora pridejo po zelenem polju mladeniči (trubente v oddaljenosti). »Ne plač«, jo nagovori, »ne toži, lepa mlada roža, mene za moža izberi! Toda še en dan je plakala vdova (vtrpeti žalne glasbe v violončeli), drugega dne utihne, tretji dan pa je za požabila na moža in prišla živati poročno bleko.

Molto vivace. Vzdolž pokopališkega zidu vodi mladenič svojo nevesto k cerkvi. Vse slovaško se praznovati, svatje so se radovali, godci pa so godli same okrogle. (Orkester ponemaga duče, flavte in oboe »pikajo« pri tem motivu v lidilni tonalnosti, ki se očitno naslanja na moravsko in slovaško narodno glasbo, za naša ušesa pa zveni »ne. čisto«.) Brezmejno srečna se priključa nevesta k svojem novemu možu (mirnejši intermezzo, Allegretto grazioso). Le smeji se nevesta, saj požabljeni mrtevce v grobu te ne more več slišati. Svatha se polega, svatje se razidejo, dan za dnem mine, leto za letom.

Andante. Požabljeni grob že pokriva travica, iz groba poganja lipca zelena, v vajah pa sedi snežnobeli golobček (grodna grlica), venomer sedi tam in žalostno gruli (flavto, oboe), iz globine groba pa slišiš trušno tožbo (basoklarnet spominja na uvedbo žalne glasbe). Vedno močnejša postaja tožba, grlica otožno gruli, kdor jo sliši, mu seže v srce, nevesta žena pa si že v blaznosti ruje črne lase in — ko ne najde več miru — išče svoj grob v hladnih vodah. Mrto potegnejo iz valov ter jo zgrebejo na razpoljo: nih gredijo ji ne napravijo, le težak kamen krije njeno trd srce, le težak kamen... Kakor vsaka flaša ima tudi ta svoj epilog (Andante, più lento), v katerega Dvořák vpleta žalni motiv in motiv golobčka. Po kratkih modulacijah, ki spremljajo solo violino v višave, se resnobna glasba polagoma pomiri in zaključuje v srazvitnem O-duru.

Ogorčenje med Poljaki

Lizhona 1. 12. Po pričakovani izjavi viti Kwapinskijevih poskusov je sestavil njegov strankarski tovariš Tomaž Archizewski novo poljsko begunsko vlado v Londonu, v kateri pa po Reuterjevi vesti tri mesta še niso zasedena. Britanska rezerviranost nasproti vsaki vladi, ki ni Moskvi prijetna, se je kaj hitro pokazala v stališču Reuterja do Archizewskega. Takoj, ko so mu poverili sestavo vlade, so ga Angleži že pričeli diskreditirati.

Reuter piše, da kaže, da ta vlada ne bo prav nič bolj pripomogla k sporazumu z Moskvjo kot Kwapinskijeva. Moskva je medtem objavila v »Pravdi«, da se je poljska begunska vlada razvila v sovražno politično silo, s katero se vsaka porogajanja v bodoče nemogoče. S tem je zanjjo begunska vlada odpravljena ter se zanima le še za lastno podružnico v Lublinu. Angloameriško izdajstvo poljske etvari je vzbudilo naravno pri begunskih Poljaki v Angliji in Ameriki veliko ogorčenje. Prav spričo Rooseveltovega obnašanja opozarjajo na njegove obljube pred volitvami, da bo Amerika branila poljsko neodvisnost in ozemeljske nedotakljivost, ter da ne bo trpela, da bi bila ustvarjena »naka navidezna poljska vlada ali pa da bi bilo poljsko prebivalstvo nasilno odtrgano s poljskih ozemelj. Čim pa je

požel poljske glasove, je na obljube že pozabil. Moskva dela lahko v Lublinu, kar boče, Churchill in Roosevelt mislita le še na izvedbo zarote, ki sta jo skovala za izročitev Poljske. Nadalje opozarjajo, da je šla Anglija zaradi poljskega koridora v vojno in da se sedaj prav nič ne upira, ko hoče Moskva anektirati vso vzhodno polovico Poljske.

V Chicagu izhajajoči poljski list »Polish Daily News« piše, da je ameriška vlada sokriva poljskega izdajstva. »Poljski Narod« pripominja, da je moskovski udarec begunske vlade le nadaljnji korak v Stalinovem načrtu, da uvede na Poljskem boljševiški režim.

Glavni urednik portugalskega lista »Voz« priznava svoje razumevanje za težave izdanih Poljakov ter pravi, da noče nihče prostovoljno položiti svoje glave pod rabiljevo sekuro. V članku z naslovom: »Poljski škandale« piše list, da bodo morali poljski borci na raznih bojiščih ugovoriti z nepopisno grenkobo, da je bil njihov voditelj izročen roparskemu pohlepu dežele, ki je tako močna, da si niti dozdnevni prijatelji in zavezniki Poljske ne upajo izjaviti, da se tu dogaja nekaj groznega in da je vsa stvar čudovito kompromitirana.

Demonstracije tudi v Montrealu

Zeneva, 1. decembra. Po poročilih iz Montreala se nadaljuje v francoskem delu Kanade demonstracije proti razširitvi prisilne vojaške dolžnosti. V četrtek je priredil nacionalistični »Bloc Populaire« obhodo po montrealjskih cestah, pri katerih so metali kamenje na vladna poslopja ter razbili okna na poslopju liberalnega jutranjika »Kanada«.

Pomanjkljivosti v SSSR

Stockholm, 1. dec. »Pravda« se bavi v svojem današnjem uvodniku s pomanjkljivostmi in neizpolnitvami proizvodnih načrtov v prvih 11 mesecih tega leta. Med drugim poudarja, da v nekaterih industrijskih področjih celo v četrtem letu vojne niso dovolj izkoristili strojnih naprav. Nadalje obstajajo številna podjetja, ki imajo pri izpolnitvi svojih načrtov zamudo. Tako niso dosegli rudniki v Kuznecku, ob Donecu in pri Moskvi v več napravah količine, predvidene za prvih 11 mesecev. Mnoge železnice niso pobitele s prekladanjem vagonov. Tudi gradbena industrija ni izpol-

nila načrtov. Celo med letalskimi in munijskimi tovarnami se dobe nekatere, ki delajo »neredno«. »Pravda« zaključuje z opozorilom, da obstajajo v poljedelstvu cela ozemlja, katera niso izpolnila svojih obveznosti napram državi. Končno zahteva štednjo s kurivi in električno energijo ter izogibanje izgubam.

Slabe hrvaške izkušnje

Zagreb, 1. decembra. List »Hrvatski Narod« se bavi z moskovskimi balkanskimi načrti. Časopis našteva številne vzroke, ki so Stalina prisilili, da je zopet vzel v roke valjar panslavizma. Med nje spada želja, da bi olajšal položaj boljševiške armade spričo izredno visokih izgub, ki jih je ta armada utrpela. Hrvatski narod je imel z veseloslovstvom slabe izkušnje. Hrvatske hočejo biti sami gospodarji v svoji, čeprav mali domovini.

Do 2. XII. velja zatemnitev od 16.40 do 7

Dvanajst zapovedi za zaklonišča

Tržaška prefektura je izdala naslednje pravilnik, po katerem naj se držijo ljudje ob alarmu in zakloniščih:

1. Ko dospel do zaklonišča, ne obstopaj na vstopu; čimprej odidi v notranjost, tudi drugi ljudje imajo pravico biti na varnem!
2. Pred ukinitvijo ne zapuščaj zaklonišča; odidi mirno in v redu in ne delaj gneče!
3. Kajenje je v zaklonišču prepovedano; bolniki bi zaradi dima lahko trpeli, s kajenjem se porabi več zraka!
4. Prepovedano je jemati v zaklonišču pse in druge živali.
5. Ne sprehajaj se po zaklonišču!
6. Prostor okrog ambulant naj ne bo zasaden; tvoj bližnji lahko vsak hip potrebuje nujne pomoči.
7. Večje prtljage ne jemljaj s seboj; vzemi s seboj samo predpisani ovoj; dražjosti, enkratno perilo, eno odelo, en krožnik in pribor!

8. Da ne zavzameš v zaklonišču več prostora kot je treba, ne smeš sedeti; obstranske klopi naj bodo na razpolago za pohablence, starce, ženske in otroke.

9. Opusti vse, kar bi povzročilo paniko, ne kriči, ne razširjaj razburljivih vesti itd.; z mirnim zadržanjem vplivaj na one, ki so razburljivi!

10. Bodi pripravljen, da pomagaš šibkejšim, ženskam, otrokom, bolnikom, ranjenecem, invalidom itd.; to naj ti bo plemenita zapoved!

11. Dolžnost vsakogar je, da čuva opremo v zaklonišču; kdor poškoduje napravo, vrši kaznivno dejanje in škoduje sebi in bližnjemu.

12. Odredbam nadzorstvenega osebja se brezpogojno pokori.

Odpri srce, odpri roke, otiraj žalostnim solze!

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Smolčić Anton. V Selih št. 4 pri Mirni peči je umrl kot 80 letni starček Smolčić Anton. Bolehal je samo nekaj dni. Kraljeva je izredna poštenost in neomajna vernost. Kot muzikant starega kova je kaj rad jemal v roke harmoniko in družbo prijateljev zabaval. Čeprav je bil pod vinskimi goricami doma, je bil zase popoln abstinenc, kaj rad pa je vabil svoje prijatelje na kozareček vina. Vzgojil je sina duhovnika, sedaj kaplana v Polhovem gradu. Pokopali smo ga v Gornjem Karteljem in se radi razmer in mogel njegovega pogreba nihče izmed otrok udeležiti. Naj počiva v miru!

† Miro Držar. V splošni bolnišnici je za vedno zatisnil oči g. Miro Držar. — Dragega rajnega bodo pospremili na zadnji poti v nedeljo ob 15 iz mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče v Stepanji vasi.

† Svetozar Vesel. — V Ljubljani je umrl g. Svetozar Vesel, fin. blag. ravnatelj v p. Rajnega bodo pospremili na zadnji poti v nedeljo 3. decembra ob 3 popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah.

† Andrej Keršinar. Umrl je gospod Andrej Keršinar, stroj. drž. žel. v pokopju. Blagega pokojnika bodo pokopali v nedeljo 3. decembra ob dveh popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

ZGODOVINSKI PABERKI

2. grudna

1. 1805 v trocarski bitki pri Slavkove. Osmamljeni Avstrijci so sklenili nato mir v Bratislavi in se odrekli Dalmaciji —

1. 1848 se je cesar Ferdinand odpovedal prestolu, sledil mu je osemnajstletni nečak Franc Jožef. Novi vladar je razpustil avstrijski državni zbor in oktroiral ustavo, po kateri naj bi bila Avstrija in Ogrska enotna država. Ogrski so nato odstavili Habsburžane in proglasili republiko. Kossuth je prevzel vodstvo. Revolucionarji so pregnali cesarske čete in šele po hudih borbah se je posredilo v avgustu prisilili upornike k predaji po porazu pri Vilaguro. Kot so bila burna prva leta vlade novega vladarja, prav tako je doživljala podonavska monarhija težke notranje pretese ves čas njegove vlade.

Narodi so se začeli probujati in terjati svoje pravice. Ker vladajoči niso hoteli ali pa mogli razumeti njihovih težej in jih pravočasno speljati v pravo smer, so postajale sredobežne sile vedno večje, dokler končno 1. 1918 niso zdrobile starodavne monarhije —

1. 1858 se je rodil v Pevnu pri Stari Loki Andrej Kalan, stolni prost in gen. vikar v Ljubljani, ki si je pridobil velikih zaslug za kulturno in versko rast svojega naroda. Ogromno delo je dovršil kot predsednik Kat. tisk. društva. Leta 1907 je položil temelj in kamen današnji Ljudski tiskarni.

Do 2. XII. velja zatemnitev
od 16.40 do 7

KULTURNI OBZORNIK

Vrednost ponovitve dramske predstave za igralca in gledalca

(Nekaj misli ob ponovitvi Schillerjeve »Marije Stuart«.)

Ko gledaš ponovno predstavo v gledališču, ti je podobno kot tedaj, ko vzameš v roke še enkrat knjigo, ki si jo bil že prebral. Ne hiti več za zgodbo, saj veš že njen konec, pač pa se ustavljaš ob besedah, lepih opisih, globokih doživljajih. Obstaneš ob stavkih, ki so lepi ko rože — braš si jih tudi prvič, pa si šel mimo njih brez zanimanja. Znova doživljaš usodo človeka, ki ga je ustvaril pisatelj, in zdaj ti je ta človek mnogo bližji kot prvič. Ljub in drag znanec ti je, s katerim sta se srečala že neke. Lepota tedaj, ki te je prvič opajala iz knjige, ni zdaj, ko jo znova doživljaš, nič manjša, pač pa še mnogo bogatejša. Saj so tvoje predstave, ki jih ustvarja fantazija, obogatene in izpopolnjene z vsemi spoznanji, doživljenji in pridobitvami duha, ki si jih bil deležen od takrat, ko si prvič knjigo odložil. Zato se v nekem oziru spreminja tista notranja slika knjige, ki si jo doživel prvič. Lepša in popolnejša je, mnogo bolj jasna in tudi ob robih, kjer je prvič že prehajala v meglo, so se izkristalizirale črte in poteze podob.

Fantazija igralca je bogatejša, vsaj igralca-umetnika, zato se more še bolj intenzivno dramatično približati. Igralec doživlja zamisel ustvarjalca-dramatika. Mrtva črka prehaja v igralca v življenje. Tiha pripomba v oklepaju zaživi v živih kretnjih. Iz naslikane podobe s črkami zaživi v fantaziji igralca živa podoba človeka, igralec pa se združuje s to predstavo človeka v živ organizem, ki zaživi na odru polno življenje. Zdi se, da se ta podoba v igralcu podobno jasni in mu postaja bližja in vse bolj živa pri ponovni predstavi, kakor se izpopolnjuje slika pri čitatelju. Enako se godi z režiserjem. Od prve brašnje vaje pa do dokončne se njegova zamisel predstave dostikrat spreminja in izpopolnjuje. Zahteva je gotovo ta, da hodi režiser pred igralcem in mu pomaga k čisti in jasni njegovi umetniški podobi. Ponovitev predstave ima zato svojo ceno. Rea je tudi, da ob številnih ponovitvah predstave pešajo, toda to je navadno posledica utrujenosti, včasih tudi naveličanosti igralcev. Tudi lahko dobivajo predstave podobo, kakor je ob pre-

Pograbimo vsak trenutek, ki je ugoden našemu skupnemu občevanju, da rečemo drug drugemu dobro besedo. (Dostojevski).

Koledar:

Sobota, 2. grudna: Bibijana devica in mučenica; Evazij, škof; Blanka, kraljica; Adrijana, mučenica.

Nedelja, 3. grudna: 1. adventna, izseljenska; Frano Ksaver, spozn.; Birin, šk.

Draško gledališče:
Septembra. Red C. Ob 16.30.

Opera gledališče:
Jenufa. Izven. Ob 16.30.

Kino Metica:
Serenada. ob 16 in 18.

Kino Union:
Mož za mojo ženo. ob 16 in 18.

Kino Sloga:
Črni talar. ob 16 in 18.

Lekarniška služba:
Nočno službo imajo lekarni: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; in mr. Komotar, Viš, Tržaška cesta.

Zdravniška služba:
Nedeljsko zdravniško službo opravlja mestni zdravnik dr. Vizjak Franc, Tržaška cesta 42, tel. 26-81 (inž. Sramelj).

V začetku drugega tedna bo izšla nova knjiga »Slovenčev knjižničec«.

Ma. ta Ostenso:

Objestneži

Pisateljica je svetovno znana. Njeni romani so zelo barviti, polni globoke psihologije in poznanja človeške duše. Kdor jebral njen »Kile divjih gosic«, bo tudi ta novi roman z veseljem sprejel.

Viktor Šega — 75 letnik

Danes praznuje zlatomašnik Viktor Šega 75 letnik. Sedem in pol križev ni malo, zlasti pa ne za tako plodno življenje, kakor ga je imel jubilar. Pred več kot petdesetimi leti, 23. julija 1892 je bil posvečen v mašnika in je nato začel pastirski rovti v Mošnjah. Kot mošenjski kaplan je bil spovednik tudi na Brezjah. Z Gorenjskega je prišel v Ljubljano, kjer je bil v župniji Marijinega Oznanjenja do leta 1902. Potem ko je bil kratak čas beneficij v Kropi, je sredi leta 1903 nastopil službo kurata v prisilni delavnici. Leta 1905 je bil kot prvi katehet dodeljen na državni zavod za gluhozorne v Ljubljani. Verska vzgoja gluhozornih mladičev je zahtevala še neprimerno več dela in prav zato je jubilar s posebno ljubeznijo začel zaupno mu nalogo, za katero se je že pred nastopom službe dve leti skrbno pripravil, ko je hospitaliral pri učiteljih v gluhozornici. Tudi drugam je šel pogledat, kako se vzgaja gluhozorna mladina, nato pa je v svojo življenjsko silo in ljubezen posvetil skoraj tridesetletnemu delu pri vzgoji gluhozornih mladine. Tudi po upokojitvi je ostala vsa njegova ljubezen pri gluhozornih mladičih, med katero ima še danes toliko hvaležnih prijateljev, ki se ga ob jubileju vsi s čestitkami spominjajo.

na dušo njegovega rahlja odvetnika Lavriča vulgo Belaja iz Sodražice, ki se potika sedaj, kot slišimo, po Travni in Veliki gori. Kako globoko pade človek, ki gre med komuniste, kaže odvetnik Lavrič, ki je prevzel vlogo rahlja nad svojim klientom, značajnim župnikom g. Pravharjem!

Mož e in fant e!

Duhovna obnova, ki bo v nedeljo ob pol 5 in v ponedeljek ob 6 v cerkvi sv. Jožefa, bo najboljša prilika za vredno duhovno pripravo za božične praznike. Izredno milostljiv nam je še Bog, ki nam priznava za najhujšimi grozotami in nam tako tudi priliko, da lahko poglobljamo svojo vero in s tem pomagamo pri verski in pravni obnovi našega naroda. Edino v Bogu je rešitev in v njegovi Cerkvi, po kateri nas vse vodi v časno in večno rešitev. Ne zamudimo prilike, ki se nam vsakomesečno nudi in prihajamo polnoštevilno k duhovni obnovi in to ne samo v nedeljo zvečer h govoru, ampak v prav istem številu tudi v ponedeljek jutraj k skupni maši mož in fantov. Blagoslov božji prav gotovo ne bo izostal. Zato pridite tudi Vi!

Obvestila Preveča

Razdeljevanje drv za gospodinjstva

Pokrajinski gospodarski svet je pooblastil trgovce s kurivom, da s 1. decembra om 1. 1. začnejo razdeljevanje tretjega obroka drv za gospodinjstva. Na nakaznico D pripade 100 kg, na A 150 kg, na B 200 kg in na C 300 kg. Ker trgovci nimajo na svojih skladiščih zadosti drv, da bi mogli vsem vplanim gospodinjstvom hkrati razdeliti zgoraj navedeno količino in bodo drva prispevala tekom celega meseca decembra postopoma v Ljubljano, je potrebno, da se najprej priglasi za drva le one stranke, ki dejansko nimajo nikake zaloge in ki so najpotrebnejše. Stranke morajo uvideti, da zahtevajo sedanje vojne razmere večjo dacijsko in prvenstveno upoštevanje najpotrebnejših. Vsa gospodinjstva, ki imajo še količnik zaloge, naj se vzdržijo šele v drugi polovici meseca, ko bodo najpotrebnejše stranke že prišle na vrsto pri delitvi drv. Pri prevzemu drv je treba predložiti nakaznico za kurivo in se bodo drva oddajala proti odrezkom za oktober, november in december.

Bolniška nakazila za mesec december

Ker za mesec december upravičenci bolniških nakazil še niso prejeli živilske nakaznice, bo bolniški osek delil bolniška nakazila tudi na podlagi osebnih izkaznic. Brez predložitve živilske nakaznice za mesec december ali osebne izkaznice urad bolniških nakazil ne bo izdajal. Vsi oni upravičenci, ki imajo diagnozo označeno s številko 8, 9 ali 13, pa še niso prejeli živilskih nakazil za mesec december, naj se zgledajo v bolniškem osekku zaradi bolniškega nakazila šele tedaj, ko bodo živilske nakaznice za mesec december prejeli.

Važno za špecerijske trgovine

Združenje trgovcev ponovno opozarja vse trgovce s špecerijskim blagom v izogib težkim posledicam, da do jutri popoldne, dne 2. decembra, oddajo Prevedu redno mesečno prijavo zaloga racloniranih živil.

Reklamacije živilskih in tobačnih nakaznic

Potrošnike opozarjamo, da morebitne reklamacije zaradi živilskih in tobačnih nakazil za mesec december opravijo šele četrty dan po dostavljanju nakaznic v njihovi ulici. Tega naj se potrošniki strogo drže, da ne bodo po nepotrebnem hodili v urad oz. da ne bo zadnje dni prevelikega navala pri izdajanju živilskih in tobačnih nakazil. Mestni preskrbovalni urad bo pa tudi o pravem času objavil zadnji dan, ko bo še sprejemal reklamacije za decembrske živilske in tobačne nakaznice.

Potrebno je, da ima človek nekoga, ki ga opominja, da ne živi samo za ta svet in da ga vsaj za čas dvigne, da zraste in se zbere. Za to bo skrbel novi in edini verski list

„RAST“

mesečnik, ki bo izhajal na 32 straneh v obliki »Slovenčevega koledarja«. Cena listu bo za tri mesece lir 25.—. Januarska številka bo izšla še pred božičem in bo bogata po vsebini in po slikah. Naročajte novi list na naslov: UPRAVA »RASTI«, LJUDSKA TISKARNA.

Dobrne novice

VCERAJSNJI NAKLADI »SLOVENEČA« SO BILE PRILAGOJENE POLOZNICE. PROSIMO, DA SE JIH CENJENI NAROCNIKI POSLUŽIJO IN PRAVOCASNO PORAVNAJO NAROCNINO!

Škofijska dobrodelna pisarnica. Poljska cesta 6, sporoča: Izplačevanje rednih mesečnih podpor za mesec december se bo vršilo sledeče dneve in v sledečem redu: 3. decembra popoldne A—G, od 15—17 II—K, 4. decembra popoldne L—R, popoldne S—Z, Dijači, ki še niso dobili izplačila, naj pridejo 5. decembra. Prinesite s seboj podporne knjižice. Za begunce je pisarna 3. in 4. decembra zaprta.

NOVO IZLO! Za »Miklavž, Božič in Novo leto« najlepše darilo: Knjiga Josipa Jurčiča: **JURI KOZJAK** v hrvaškem prevodu — v lepi vezavi. Najboljši papir! Dobite jo pri Uršulinkah za ceno 112 lir

Poslovne ure denarnih zavodov. Zaradi letalskih alarmov so poslovne ure denarnih zavodov za stranke od 1. decembra dalje od 8 do 12.30. — Združenje denarnih in zavarovalnih zavodov Ljubljanske pokrajine. Srednješolske izkoristitve prosti čas za priučetv strojeplaja. Praktično znanje, vsakomur koristno. Novi tečaji 2., 4., 5. in 6. decembra. Učne ure dogovorno po želji. Prospekti: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobraska 15.

Učite se strojeplaja! Novi tečaj pribe- nja 2., 4., 5. in 6. decembra. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu. Učne ure dogovorno po želji obiskovalcev. Vpisovanje dnevno. — Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobraska 15.

NOVA MLADINSKA KNJIGA

Jón Svensson:

»Dogodivščine na otokih«

Prevedel dr. Joža Lavrenčič. 265 strani. — Vezava lir 85.—. LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI Pred škofijo 5 — Miklošičeva cesta 5

V Lovišnovi knjigi »V Triglavu in v njegovih soseščini« berite na strani 297 in pod sliko »Pod Kredarico« nanesite sv slovenskih kroglice pravilno vs slovenskih kroglice.

Sv. Miklavž kupuje po knjigarnah lepe knjige za pridno otroke. Prosite ga, naj vam kupi knjigo z naslovom »Selanovi in drugi«. V knjigi je 29 povestí in prav toliko slik. Povesti boste čitali z zanimanjem in slike radi gledali. In vaša mamica vas bo veselila; zakaj, ko boste čitali povesti in ogledovali slike, je ne boste motili pri delu s svojimi neumnim vriskanjem, kričanjem, skakanjem in lasanjem. Se v solivarski bodo veselili, če jim boste knjige pokazali in dokazali, da vas ima sv. Miklavž res rad.

Osnutki proračunov mestne občine Ljubljanske za l. 1945 so izdelani ter so po § 117 zakona o mestnih občinah od 2. do vključno 6. decembra t. l. razgrnjeni občinstvu v prostorih tročrtnarskega oddelka, Lingarjeva 1. I. nadst., desno, soba 22.

V ponedeljek, 4. decembra, bo v Drami predstava za delavstvo po globoko knjižnih cenah. Igrali bodo veseligr »Matiček se žení«. Vstopnice se dobijo v predprodaji v Delavski zbornici, II. nadstropje. Pričetek predstave ob 17.30.

Slovenčev koledar

Ena najlepših knjig letošnjega leta. — Rabila jo bosta s pridom preprost in izobražen človek. Leposlovje, članki in praktični nasveti — vse je izbrano in pretehtano. En sam dober svet je včasih zlata vreden, kaj šele knjiga nasvetov. Ne zamudite lepe in ugodne priložnosti!

Prebrali Opombe in Gledališkim listu.

Letošnja predstava Marije Stuart ni navadna ponovitev, ampak je zanimiva in nova predsvom zaradi novih dveh glavnih igralcev, ki nastopata: ga. Bollar-Ukmarjeva kot Marija Stuart in ga. Mira Danilova kot kraljica Elizabeta.

Gospa Bollarjeva živi polno tragično življenje kraljice Marije. Celotni njen pojav izraža veličino kraljice, modracija glasu pa predsvom upanje na rešitev, slovo od življenja. Zdi se mi najgloblje doživlata ta njena vdanost v božjo voljo: njen pogled v križ daje tej tragični junakinji zares moč, da more slediti rahlju do morišnega odra. Gotovo je Marija Stuart ena izmed najmočnejših podob pa tudi najtežjih, kar jih je ustvarila ga. Bollarjeva.

Elizabeta ge. Danilove je dobila podudarek predsvom v znanjem, življenjskem izrazu. Najvišje se je dvignila njena igra ob visku drame tedaj, ko se sestane z Marijo in ko odide od nje. Sploh je ta prizor najmočnejši v predstavi.

V ostalih vlogah nastopajo igralci: gospa Kraljeva in Purglija in gospod Jan. Debevec, M. Skrbinek, Lipah, Cesar, Bitenc, Nakret, Verdonik, Gregorin, Raztresen in Miklavž. Delo je režiral g. ravnatelj Debevec, sceno pa je oskrbel inž. arh. St. Rohrmann.

Predstava Marije Stuart je ena izmed tistih, ki nas ponovno vabi v gledališče, da si jo ogledamo. Nudila nam bo mnogo, čeprav jo bomo znova videli, zato njen obisk namo priporočamo.

Rešen igralec ali režiser razume zato tudi kritiko, do nje najde pravi odnos. Poročilo o sebi in o svojem delu prenese, čeprav ni vseskozi samo njegova hvala. Ne počuje ga naprej, kako bi bilo treba ocenjevati, ker človek dobi lahko vtis, da hoče povedati, kako je treba ocenjevati njega in njegovo delo. Biti zahteven je lepo, najbolj zahteven do sebe samega je velika krepost, z ničemer zadovoljen pa je znak mladosti. A ko se postarša, ti ne pristaja več ta revolucionarnost, lahko se namreč zgodi, da te kdo povpraša, kako je to, da že tako dolgo nekaj zahtevaš, sam pa ne sedeš in to napraviš, oziroma ustvariš.

Take misli se porajajo človeku, ko sedi pri predstavi Marije Stuart, misli na po-

mieri niso imele. Podobno pot je naredila pri nas »Maturac« (in pred leti še več drugih dram), ki je bila mnogokrat igrana. Postala je bila že preveč karikaturna šola: sluga ima svoje pripombe, profesor gre v svoji posebnosti že predaleč in lahko tako umetniška vrednost trpi. Večkrat vodi v to smer igralca zabave željno občinstvo. Vendar režiser, ki skrbno spremlja vsako predstavo, jo tudi ohranja v tisti pristni umetniški podobi, kakor ji je bila v začetku dana in jo mora voditi le k izpopolnitvi.

Gledalec zato ne zapravlja časa, če si dobro predstavo ponovno ogleda. Znova bo doživljal lepoto in prizori, od katerih je ostal prvič hladan, ga bodo zdaj ogreli. Odkril bo mnogokaj, kar prvič ni videl.

In še druga stvar je, ki je pri gledališki umetnosti povsem drugačna kot pri drugih panogah. Igralec živi v vsaki predstavi novo življenje. Junak mu je povsem blizu, prodri mu je do dna bistva, vendar pa ga z vsako predstavo ponovno doživlja in živi. In v vsakem igralčevem izrazu, v vsakem utripu njegovega srca, v čustvu in razpoloženju igralca-človeka dobiva njegov junak odgovarjajoč utrip in odgovarjajoče lice. Igralec in njegov junak sta dvoje življenjski sicer, a napoti na isto struno ki zveni v istem tonu in vsako od teh življenj je dalo zvenu svojo barvo. To življenje pa je samo trenutno. Nikjer ni naslikano, na nobeno ploščo posneto s koncem predstave ugasne. Igralec tako živi v vsaki predstavi novo umetniško življenje in more nuditi gledalcu zmeraj znova novo igro in nova odkritja.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Hipotečna posojila v novembru

Hipotečni trg izkazuje za november prav znatna posojila in kredite, ki so bili vključeni na razne nepremičnine v Ljubljani in okolici. Značilno je, da so zelo redke vključbe posojil na okoliške kmetije, največ vključb je vedno izvršenih na nepremičnine, ki leže v kat. občinah mesta Ljubljane in ki tvorijo jedro kakih industrijskih in drugih obratov. Zemljiška knjiga je v novembru zaznamovala 49 predlogov za vključbo posojil in kreditov v skupnem znesku 13.609.660 lir. Pri 22 nepremičninah so bila vključena razna posojila v znesku 537.660 lir. Najvišje posojilo je znašalo 200.000 lir. Pri 27 nepremičninah pa je bil zaznamovan vrstni red za kredite v znesku 13.072.000 lir. Najvišji kredit 8.000.000 lir je bil zaznamovan pri nekem večjem posestvu.

Razprave pred posebnim sodiščem

Neka gostilničarka na Ljanski cesti je bila obsojena na 2000 lir denarne kazni, ker je 6. novembra t. l. prodajala pivo v steklenicah po 8 lir. — V Borovnici bivajoči železniški ključavničar E. Č. je bil obsojen na 2000 lir denarne kazni. Letos novembra je hotel spraviti v Ljubljano 1450 kg telečjega mesa. Kontrola ga je na brezoviški postaji zalotila in mu meso zaplenila, nje pa prijavila pristojni oblasti. — Posestnica A. N. iz Blatne Brezovice je bila pred posebnim sodiščem za javno varnost obsojena na 1 mesec za-

pora in 1000 lir denarne kazni, ker je nekako prodala brez dovoljenja Prevoda skrivaj prašička in telice.

Zaloga masti in cigaret

Leteča kontrola je prišla poleti v Sinjo gorico. Napravila je preiskavo pri nekem posestniku, pri katerem so našli lepo zalogo mesa, masti in cigaret. Kontrola mu je zaplenila 20 kg svinjskega mesa, 10 kg masti, 10 kg mila, 60 kg težkega prašička, ki ni bil prijavljen, dalje 880 Zeta, 1160 Morava, 6420 Drava in 15 kg soli. Zaplenili so tudi telice, ki jo naj bi bil Samotorčan kupil za 11.000 lir. Pred posebnim sodiščem za javno varnost je bil posestnik S. obsojen na 8 mesecev zapora.

Zemljiške kupčije so živahne

Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je novembra zaznamovala med drugim tudi 27 kupnih pogodb, na osnovi katerih je bil izvršen prepis lastniške pravice na kupce. Prodane nepremičnine predstavljajo kupno vrednost 2.256.183 lir. Nekatere kupne pogodbe so starejšega datuma, celo iz leta 1940 in 1941, pa je bil prepis še le sedaj omogočen. Na nepremičninskem trgu vlada kljub vojnem prilikam primerna živahnost. Veliko je zanimanje za razne zemljiške parcele, pa tudi ponudbe za prodajo zemljišč so mnogostevilne.

Drobne iz vsega sveta

Kjer se človek ne prehladi. Poseben pojav je to, da se človek v najbolj mrzlih krajih, torej v arktičnih pokrajinah, le malokdaj prehladi, in so arktični kraji kot nekakšen sanatorij. Odražje je tako brez vsakršnih bolezenskih klic in bakterij, da so na primer, na Spicbergh videti po več sto let stari nagrobniki, kakor bi bili večerj novi. V teh krajih ne dobiš pljučnice, pa čeprav zapisiš v kupu snega. Kot pravijo ondodni raziskovalci, občutijo v tem primeru le malo drgetanja. Ondi lahko plavaš v kožuhojavnem oblaku in greš potem, ne da bi se preoblekel, dalje, pa se ne boš nič prehladil, le krzno bo polno ledenih svečk. Rane se dobro in prav naglo celijo. Neki raziskovalec se je močno ranil na glavi in tovariši so ga odnesli v šotor in ga niso kar nič zdravniško oskrbovali. A ranjenec, ki bi kje pri nas brez dvoma umrl zaradi tistih ran, se je v snegu in ledu kaj kmalu pozdravil.

Ali znajo konji skakati? Konji ki postanejo po vztrajnem vežbanju seveda dobri skakači, pa po naravi ne znajo skakati. Tako so, na primer, na avstralski divje konje, ki so od žene poginili, čeprav jih je le za meter sploščevala ločila od vode.

Epidemije v Indiji naraščajo. Po sporočilu v »Kärntner Zeitung« so iz Kalkute prišle vesti, ki povedo, da je v Bengaliji v prvih treh mesecih leta 1944 pomrlo zaradi malarije 245.375 ljudi, lani pa v istem času le 101.154. Zaradi ošpic je v prvih petih mesecih 1944 pomrlo v Bengaliji 39.425 ljudi.

Najstarejši zvon v Nemčiji. Zgor-njebavarski trg Neubauern ob Iui se lahko ponaša, da ima najstarejši zvon v Nemčiji. Ta zvon je bil ulit l. 1015 in domačini si pripovedujejo o njem razne skrivne zgodbe in zvonijo z njim le ob največjih praznikih.

Norveška v znamenju dihurjev. — Nedavno je v razne časopise prišla vest, da so se po Norveškem dihurji tako razpasli, da resno ogrožajo življenje domačih živali, zlasti ovac na paši. a tudi življenje ljudi. Dihur, ki je na Norveškem že kar prava pravcata zverina, je do enega metra dolga, navadno rjavocrna žival in je že od daleč vidna zaradi močno usločnega hrba in metlastega repa. Vse, kar koli more obvladati, mu je dobrodošlo. Čeprav je na videz neokretna trupa, pa se le po ure in ure obdrži na vejah, kjer preži na svoj plen. S te zračne višine skoči svoji žrtvi na hrbet in ji pregrizne glavno žilo na vratu. Tako ogroža celo jelene in krave, posebno pa uničuje drobnico. Pra-

vijo, da gre na rop tudi v laponske kočje in, če je sila, izkoplje tudi mrličje in jih požre. Na Norveškem so nedavno razpisali posebno nagrado 3000 do 4000 norveških kron za slehernega ustreljenega dihurja.

Po drugi strani pa je dihur, čigar samica ima po 2—5 mladičev na leto, človeku tudi koristen. Njegovo krzno, ki je v trgovini znano z imenom »scarajou«, je jako cenjeno. Že pred pol stoletjem se je na evropskem krznenem trgu pojavilo vsako leto po nekaj 3500 kosov tega krzna, ki je prišlo večidel iz Amerike. Navzlic temu pa je škoda, ki jo dihur povzroča med domačimi živalmi, večja kot korist zaradi njegovega dragocenega krzna. Zatorej ga tudi kmetije in pastirji na Norveškem na vse načine lovijo in ugonablajo, saj vidijo v njem največjega sovražnika svojih četvernožcev. (»Kärntner Zeitung«)

Naznanila ljubljanskih prireditev

Operno gledališče

Sobota, 2. decembra, ob 16.30: »Jenufa«, Izven. Cene od 60 lir navzdol.
Nedelja, 3. decembra, ob 16.30: »Clivia«, Izven. Cene od 60 lir navzdol.
Ponedeljek, 4. decembra: Zaprti.
Janaček »Jenufa«. Osebe: Jenufa — Heybala, cerkovnica Burja — Karlova, stara kura — Golobova, Laca Klemen — Lipušček, Steva Burja — Uršid, mlinar — Dolničar, rhtar — Zupan, rhtarica — Poličeva, Karolka — Bukovec, dekla — Sadnikova, Barona — Senegačnikova, Jano, pastirček — Barbišova, Dirigent dr. Svava, režiser O. Debevoe.

P. n. gledališkim abonementom in drugim obiskovalcem sporoča uprava državnih gledališč, da Gledališki list preneha izhajati. Obenem sporoča, da bodo za posamezne abonente predstave za vsako premiero še nadalje izhajali v zvezi s letakom članki, ki se bodo bavili z označeno predstavo.

Dramsko gledališče

Sobota, 2. decembra: ob 16.30: »Septembers«. Red O.
Nedelja, 3. decembra, ob 16.30: »Življenje je lepo«. Izven. Cene od 40 lir navzdol.
Ponedeljek, 4. decembra, ob 16.30: »Matilek se ženi«. Zaključna predstava za delavstvo.
Marij Skafan »Septembers, drama v 3 dejanjih. Osebe: inž. arh. Poljšček, stavbenik — Sever, Pavla, njegova žena — Mira Danilova, Danila, njuna hči — Majda Skrbniška, Borut, njun sin — Starič, inž. Ivan Makovec — Jan, dr. Janko Škodnik, zdravnik — Kovič, Marta Soljanova, tovar-

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Zborovanje v št. Vidu ob Glini je bilo te dni in so člani okrožnega štabnega vodstva obravnavali vprašanja Volkssturmovne. Okrožni vodja je dal potrebne smernice in navodila za bodoče udeleževanje.

Nova cesta iz Brež v Zeltschach na Koroskem je bila te dni po višjem vladnem in kulturnem svetniku Francu Trojerju izročena javnemu prometu. S to novo cesto so dobili prometno zvezo vsi kraji občine Zeltschach s kolodvorom v Brežah. Vsi tozadevni prebivalci so kmetje, ki imajo v posesti tudi 1000 ha gozda, katerega bodo zdaj lahko izrabljali in les dovažali po novi cesti na kolodvor v Breže, saj so bila doslej vsa tozadevna pota za promet skoraj neuporabna. Z gradnjo ceste, ki je pokrajinsko lepa in tehnična mojstrovina, so začeli leta 1940, in so jo zdaj navzlic vojnim letom, tudi dokončali.

Padli so na vzhodnem bojišču koroski rojaki: grenadir Janez Pečnik iz Beljaka, naddesetnik Karel Čeber iz Celovca in vojak Pavel Šalašek iz Smorjaja.

V Beljaku sta umrli lekarnarska pomočnika 21letna Ililda Lukež in 11letna Glabučnik.

V Celovcu je umrla 49 letna soproga strojevodje Terezija Grad.

Umrli je deželnosodni predsednik dr. Alfred Vorbeck v Hochzirlu na Koroskem. Rojen je bil l. 1890 v št. Juriju pri Celju in je po univerzi v Gradcu služboval po raznih krajih in se tudi udeležil prve svetovne vojne.

S Spodnje Štajerskega

Ne zamačavajte starega papirja, opozarja »Tagespost« dne 28. novembra t. l. in pravi dalje: V zabojih za smeti in poleg njih se zmeraj ležijo škatle in papirji, po trgih in cestah se valja papir, prav tako po pisarnah in doma, čeprav je nemogoče spraviti dovolj lesa iz gozdov za izdelavo papirja. Nobena druga surovina ne leži tako poceni po cestah, a tudi nobene druge surovine ni zaradi brezposelnosti in zaradi velike prevozne prostornine tako težko zbirati kot star papir. Po deželi se papir izlaha zbirati, kar storijo šolarji po navodilih učiteljev, v mestih pa je to drugače, čeprav se na razpolago razna zbiralšča, kjer se papir oddaja po dvakrat na teden. Za netivo uporabljajmo le umazan papir! Ne pokurimo ga preveč! Pri zbiranju

starega papirja pomislimo na to, da prihrani vagon starega papirja po 10.000 kg en vagon lesa in s tem 105 smrekovih debel, ki jih ni treba posekati in ostanejo v gozdu.

V ptujskem okraju so dobili nov kino, in sicer v Strnišču pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Dne 24. novembra t. l. se je zbrala ondodna krajevna skupina k otvoritvi novega kina, kjer bodo predvajali prvovrstne, iz Maribora izposojene filmske prireditve. Po slovesnem nagovoru okrožnega vodje Frica Bauerja, so začeli v dvorani, ki je bila prav vsa zasedena, predvajati prvi film v novem kinu, in sicer »Srce kraljeve«.

V Borlu, gradu ob Dravi, so v občini z istim imenom imeli slovesen pogreb, ko so pokopali Josipa Strajuska, ki so ga tolovaji umorili. Na grobu so se od rajnika poslovili s posebnim govorom ondodni župan, vodja krajevne skupine Frank in okrožni vodja, deželni svetnik Bauer.

O obisku ranjenecv poročila »Tagespost« dne 29. nov. 1944 in pravi, da bodo od 1. decembra 1944 dalje dovoljene vožnje z vlakom za obiske ranjenecv in poškodovancev po letalih v lazaretih in bolnišnicah le tistim osebam, ki bodo imele tozadevno pismo potrdilo zdravniškega šefa bolnišnice ali lazareta. S tem pismenim potrdilom in s posebno prošnjo bodo obiskovalci dobili tudi znižano vožnjo.

Na severnem Finskem je padel 19. oktobra 1944 poročnik Josip Tomanič iz Gradca.

Iz Hrvaške

Tolovaji preganjajo pristaše HSS. — Hrvaški tednik »Glas Primorja« prinaša z Novega Marofa poročilo, da so tolovaji v tamošnjem kraju polovili več uglednih pristašev HSS ter jih odvlekli v Moslavino, kjer so jih postrelili. Na drugem mestu pa poroča isti tednik o neznanih razmerah med tolovaji ter pravi, da so se nedavno predali hrvaškemu oblastem trije tolovajski funkcionarji, kateri so izpovedali, da so razmere med tolovaji zelo težke in da prihaja vedno več tolovajev do spoznanja o nesmiselnosti njihovega nadaljnega boja.

TEL KINO »SLOGA« 27-10
Predvajanje podaljšano do vključno nedelje
Posledice nedovoljene ljubavni v filmu »ČRNI TALAR«
Lotte Koch, Kirsten Heiberg, Richard Häusser.
Predstave ob 16 in 18

TEL KINO »UNION« 22-21
Če se ločim, bo ali ne bo
»MOŽ ZA MOJO ŽENO«
Magda Schneider — Johannes Riemann
Predstave ob 16 in 18

TEL KINO »MATICA« 22-41
Čustveno globoko najeta drama
»SERENADA«
Hilde Krahl Igo Sym
Predstave ob 16 in 18

Umrl je naš sin, brat, svak in stric, gospod

Miro Drčar

Spremlili ga bomo v nedeljo, 3. t. m. ob 15. uri iz mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče v Štepanji vasi.

Za njim žalujejo:

oče, mati, bratje, sestre

in rodbine:

Drčar, Sue, dr. Perko,

Vertačnik, Kregar, dr. Vidmar,

Kvaternik.

MALI OGLASI

Službe dobe
SPREJME SE TAKOJ pridna, zdrava in poštena samostojna gospodinjica pomočnica ali postrežnica za cel dan. Plača 1200 lir, z oskrbo 600 lir. Zglašiti se od 2—5 pop. Naslov v upravi »Sla« pod št. 10566.

HLAPCA
k par konjem takoj sprejem. — prašati Domobranska c. 7.

SLUŽKINJO
samostojno za vsa gospodinjstva, glavni pogoj: ne surova, lepega vedenja, pridna in poštena išče k 2 osebam res dobra hiša. Informacije v trgovini Zuzek, Tavčarjeva 11.

Prodamo
ZA MIKLAVZA najljubše in najprimernejše darilo je knjižica »Misli o ljubezni«. Dobi se v vseh knjižarnah.

TRIEDER
6X povečava, prodam. Skoraj nove modre damске čevlje št. 36 zamenjam za škornje ali gozderice. Gledališka 13, desno prihl.

KAPNE IN BLAZINE
(garniture) prodam. — Naslov v upravi »Sla« pod št. 10562.

Poizvedbe
MALI SOP KLJUČEV sem izgubila blizu mestskega stolpnice. Najditej naj jih vrne proti nagradi v upravi »Sla«.

V najem
KLETN PROSTOR ali prazno sobo za shrambo knjig v centru

GALOSE, SNEŽKE
gozderice, rimske čevlje za otroke in odrasle, razne, rabljene in nerabljene kupi in plača dobro, prevzema tudi komisijsko prodajo. Iste tako tudi delne plače, trenčke in vetrne lopice. Hinko Privšek, komisijnska trgovina, Ljubljana, Gradišče št. 7 (naspr. Dramskega gledališča).

Umrl nam je naš ljubljani mož, dobri oče, brat, svak, gospod

Andrej Kršinar

stroj. drž. žel. v pok.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 3. decembra 1944 ob 14. uri z Zal, kapele sv. Andreja k sv. Križu.

Ljubljana, 1. decembra 1944.

Žalujoči:

Marija, žena;

Silva, Mara, Lea, hčerke

in ostalo sorodstvo.

Umrl nama je najin ljubi soprog in oče, gospod

Veseli Rudolf-Svetozar

fin. blag. ravnatelj v pok.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 3. decembra 1944 ob 15. uri z Zal, kapele sv. Nikolaja k sv. Križu.

Ljubljana, 1. decembra 1944.

Žalujoča:

Viktorija, žena

in Nada, hčerka.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 72

»Vera se je dvignila proti tebi, ker je bila pomankljiva, in ker si se upal priti pred Boga z drznimi zahtevami,« je mislil. »Zdaj se bodo tudi dobra dela obrnila proti tebi, ker si se v svoji ošabnosti drznil ravnati po svoji pameti. Sprejel si laž v svojo službo, da bi — kot si menil — storil s tem kaj dobrega. A dobro in zlo se ne dasta pomešati drugo z drugim, in edino resnica je dobra. Le kako si se upal izkazovati večje usmiljenje ko sam Bog — Gospod? — Saj če kaj komu spregledaš, ni isto ko usmiljenje. A zdaj, Gospod, razumem Te! Ti hočeš, da se ponižam — da se ponižam. Mojo prevzetnost hočeš steti — jo do poslednje klice iztrebiti. Hočeš me ponižati, da naj se povsem uklonem. Hočeš, da razumem, da bom le tedaj vreden služabnik Tvoj, če bom postal najmanjši med najmanjšimi. Predzrni sem se, da sem izpraševal in zdvajal — jaz — ki moram samo slušati... slušati. A videl boš, da sem pripravljen, da se uklonem — tako globoko, kot želiš...«

In ko je faktor Thordsen končal svoj dolgi govor, je odgovoril Sera Sturla s ponižno in radostno pripravljenostjo, katere faktor niti ni mogel doumeti:

»Da — tudi jaz mislim... naj se zgodi, kakor vi želite.«

Faktor je za hip brez besede obsedel. Povsem nepričakovano ga je presenetila ta brezpogojna popustljivost župnikova. Brž se je ozrl nanj s pogledom, ki sta bila v njem nepričljiva hvalečnost in slabo prikrito začudenje. Nato je vstal.

»Zahvaljeni,« je dejal malce jecljačje. »Torej, če dovolite, vam bom poslal živeža. Še danes ga bom poslal. Zbogom, Sera Sturla,« podal je župniku roko, a le na pol, ko da bi se dvomil, ali bo sprejeta.

A Sera Sturla se je dvignil in mu segel v roko:

»Hvala vam,« je dejal počasi. »Če ne mislite, da bi bili drugi še bolj potrebni, potem — torej prav lepa hvala,« in s ponovnimi izrazi zahvale

je spremlil faktorja do vrat. Ko je bil faktor zunaj, je zmajal z glavo. Imel je zaskrbljen obraz. Župnika je res močno vzelo, jako močno. Ali pa je bilo zares kaj resnice — pri oni stvari?

Nato mu je smehljal ublažil zaskrbljeni izraz obraza: »Presneto — to reč sem pa dobro opravil!«

Sera Sturla se je komaj opotekel od vrat nazaj in se je utrujen susedel na lagodno zofo. Roke so mu od napora drhte, ko jih je dvignil, da bi si podprl glavo. Zahvalil se je Bogu, da mu je podelil moči, da je mogel biti ponižen, ponižnost pa je edino, kar se v vseh zadevah, zlasti v zaodsenju za prevzetnost, spodobi služabniku Gospodovemu.

Casih se je Sera Sturla dozdevalo, ko da bi bilo vse le hude sanje. In tedaj mu je koprneče hrepenenje napolnilo bolno dušo, rad bi se bil iznebil te satanske more — rad bi se bil zbudil! Pa je bilo nemogoče.

Kdaj pa kdaj je imel tudi občutek — pojavljalo se je v obliki skoraj neznozne notranje napetosti — ko da bi stal na robu prepada nezvesti, in kakor da bi se smel vreči v brezno... ko da bi mu bilo treba le privoliti, da bi bil mahoma izven vsega. Potem pa se je spomnil Blide... in se je zgrozil spričo svoje slabosti in da je le za hip mogel na to misliti. Z vsa silo se

je oklenil volje do življenja, zavestne volje — volje do trpljenja. S svojo ljubeznijo do Blide in s svojim čutom za odgovornost do nje je pognal pretečo blaznost v beg. In goreče je prosil Boga, naj mu odvzame ta grenki kelih... te slabotne trenutke izkušnje — izkušnje, da bi se dal pogrezniti, pogrezniti v spokojno globino notranje smrti. In čeprav ga Bog ni uslišal, in čeprav ga je želja po tem, da bi se prepustil sam sebi, spet in spet ukanila, je vendar občutil, za kar je zahvalil Boga, da je imel tisto moč, da se je upiral. Pri razmišljanju in samoobtožbi je celo dognal, da mu je Gospod samo zato poslal to novo preizkušnjo, da bi ohranil svojo dušo in svojo vero čuječo. In odteje se ni bal tako ko doslej, da bi utegnil priti dan, ko ne bi imel nič več moči upirati se skušnjavi. Čutil je, da je zaupljiviši do sam sebe, vendar je ostal zmeraj na straži.

Med vsem tem se je sam sebi skoraj odtujil in to je v posameznih trenutkih občutil z bežnimi in mimohitrimi občutki vesti. Zlasti v tihih in samotnih urah se je javljala v notranjosti neki glas, ki mu je prišepetaval, da se je njegovo srce usušilo, ker je prav za prav obsegalo le še njega samega, saj je hčerko Blido obsegalo le kot del njega samega. Isti glas mu je tudi očital, da ga ves ta strah in vsa ta stiska, ki ju je videval krog

sebe, ne bi tako zelo ganila, kakor sta ga ganila prej. Da, celo tako nesramen je bil ta glas, da je trdil, da ne bi tvegalo svojega življenja za rešitev nekaj brodomolcev, če bi se ladjazdaj ponesrečila... A čeprav je ta glas smel nekaj časa prišepetavati, se mu je vendar redno in z jezo upiral. — To ni res! Njegovo srce je bilo še zmeraj tako veliko ko prej; dosegel je le višje razumevanje, le bolj se je Bogu približal, dobil je le globlji vpogled vase... In začel je pobijati obdolžitve tega glasu točko za točko. Prav dobro da se zaveda, da ljubi svojo hčer nesebično, si je dejal. Ali ji ni vsak dan dajal del svojega tako pičlega obroka jedi? Ali ni bil pripravljen, da ji žrtvuje vse? Celotno življenje — če bi bilo treba? Da, dal in če mu je glas nato šepetal, da se to dogaja zato, ker mu je bolj v muko, če je priča njenega trpljenja in njene smrti, kakor da bi sam prestopil trpljenje in smrt — torej iz golega samoljublja? Potem je krepko ukazal, naj glas molči in je navedel v dokaz, da je njegovo sočutje z bedo in revo, ki ju je videval krog sebe, globoko in pristno. Ali ni vsak dan z gorečimi besedami rotil Gospoda, naj odvrne nesrečo? Ali ni zbiral krog sebe vsako nedeljo vse duše v molitvi in ponižni prošnji? In kar se tiče brodomolcev: Ali je tako trdno prepričan, da je bila božja volja, da je rešil brodomolce?